האי °אשר תכסה בה מאי עבדי ליה מיבעי להו *לכדתניא °על ארבע כנפות כסותך ארבע ולא שלש אתה אומר ארבע ולא שלש או אינו אלא ארבע ולא חמש כשהוא אומר אשר תכסה בה הרי בעלת חמש אמור ומה אני מקיים על ארבע ארבע ולא שלש ומה ראית לרבות בעלת חמש ולהוציא בעלת שלש מרבה אני בעלת חמש שיש בכלל חמש ארבע ומוציא אני בעלת שלש שאין בכלל שלש ארבע ור"ש מאשר נפקא ורבנן אשר לא משמע להו, ורבנן האי °וראיתם אותו מאי עבדי ליה מיבעי להו לכדתניא וראיתם אותו וזכרתם ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת התלויה בו ואיזו זו קרית שמע דתנן מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן ותניא אידך וראיתם אותו וזכרתם ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת הסמוכה לה, ואיזו זו מצות כלאים דכתיב °לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו גדלים תעשה לך ותניא אידך וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' כיון שנתחייב אדם במצוה זו נתחייב בכל מצות כולן ור"ש היא דאמר מצות עשה שהזמן גרמא היא תניא אידך וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' *שקולה מצוה זו כנגד כל המצות כולן תניא אידך וראיתם אותו וזכרתם ועשיתם ראיה מביאה לידי זכירה, זכירה מביאה לידי עשיה, ורשב"י אומר כל הזריז במצוה זו זוכה ומקבל פני שכינה כתיב הכא וראיתם אותו וכתיב התם °את ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד. ת"ר חביבין ישראל שסיבבן הקב"ה במצות תפילין בראשיהן ותפילין בזרועותיהן וציצית בבגדיהן א) ומזוזה לפתחיהן ועליהן אמר דוד °שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך, ובשעה שנכנס דוד לבית המרחץ וראה עצמו עומד ערום אמר אוי לי שאעמוד ערום בלא מצוה וכיון שנזכר במילה שבבשרו נתיישבה דעתו, לאחר שיצא אמר עליה שירה שנאמר °למנצח על השמינית מזמור לדוד על מילה שניתנה בשמיני. רבי אליעזר בן יעקב אומר כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו הכל בחיזוק שלא יחטא שנאמר °והחוט המשולש לא במהרה ינתק ואומר °חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם תניא היה ר' מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד שנאמר °ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר וכתיב °כמראה אבן ספיר דמות כסא תניא היה רבי מאיר אומר גדול עונש של לבן יותר מעונש של תכלת משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שאמר לשני עבדיו לאחד אמר הבא לי חותם של טיט ולאחד אמר הבא לי חותם של זהב ופשעו שניהם ולא הביאו, איזה מהן עונשו מרובה הוי אומר זה שאמר לו הבא לי חותם של טיט ולא הביא תניא היה רבי מאיר אומר חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר °)ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך רב חייא בריה דרב אויא בשבתא וביומי טבי טרח וממלי להו באיספרמקי ומגדי תניא היה *)ר"מ אומר חייב אדם לברך שלש ברכות בכל יום אלו הן **)שעשאני ישראל, שלא עשאני אשה, שלא עשאני בור רב אחא בר יעקב שמעיה לבריה דהוה קא מברך שלא עשאני בור, אמר ליה כולי האי נמי, אמר ליה ואלא מאי מברך שלא עשאני עבד, היינו אשה עבד

°) דברים י *) [צ"ל רבי יהודה וכן איתא בתוספתא דברכות פ"ו וכ"ה ברי"ף ורא"ש סוף פ"ט דברכות] **) [בתוספתא א' שלא עשאני גוי וכן בפסקי הרי"ף והרא"ש]

ורבי שמעון מאשר [נפקא]. יד] ר"ת לא גרים ליה דא"כ סלקא מרבו בעלת חמש ופ"ב דזבחים (דף יח:) תניא ארבע ולא שלש ארבע ולא חמש ומוקי לה כר"ש ומיהו על כרחין צ"ל דהלא תנאי הוו ואליבא דר"ש פליגי התם דהא קיימא לן הלכה כר"ש טו] בכסות לילה כמו שהוכחתי למעלה (דף מ:) וקיימא לן נמי דבעלת חמש חייבת לעיל (דף לג:) גבי הא מאן דהדיוט לגלימיה לא עבד כלום דשויה בעלת חמש ולכן כמאן אלא על כרחין גירסא נכונה היא והא דפ' בית שמאי (זבחים דף מ.) לא דריש ר"ש אשר היינו להאי דרשא וכי האי גוונא הוי טובא:

ואיזו זו קרית שמע. אסמכתא בעלמא דקרית שמע דרבנן:

בין תכלת ללבן. בברכות (דף ט:) אמרינן בין תכלת [שבה] ללבן שבה פירש בקונטרס בין צמר שקלט צבע תכלת לצמר שלא קלט וליתא דא"כ מאי ראיה זו ובערוך פי' בין תוליא של תכלת לתוליא של לבן ופ"ק דברכות ירושלמי כיני מתניתין בין תכלת שבלילית ללבן שבה וראיתם אותו מן הסמוך ר"ל דאמר כדי שיכיר בין תכלת לכרתי וראיתם אותו שיהא מכיר בין הגבעים:

ס"א **רקיע** דומה לספיר. הכי כתיב קרא וה"נ גרסי' פרק כסוי הדם (חולין דף פט.) ולא כספרים דגרסי רקיע דומה לכסא הכבוד: **חותם** של טיט. מה שמדמה חותם של טיט לציצית שכן עושין לעבדים והציצית מעיד על ישראל שהם עבדי הקב"ה כדאיתא פרק במה אשה (שבת דף נח:) בכלא דעבדא תנן: **שואל** מעמך. פי' ר"ת דהיינו] מאה ויש מאה אותיות בפסוק וי"מ דמה עולה בא"ת ב"ש מאה ובקונטרס פירש אל תקרי מה אלא מאה *)כלומר שחייב ק' ברכות וי"מ כדי להשלים מאה באותיותיה וכי קרית מאה הרי סגן:

*) [וכ"כ בערוך ערך. מאה א' ע"ש] ז"ל

מאי אשר תכסה בה מאי עבדי ליה. לברכות כסות סומא לא איצטריך דהשתא ומה כסות לילה מיחייבי ל"ש כסות סומא דישנה ברואה אצל אחרים: **ולא ג'**. דטלית בעלת ג' פטורה: **מאשר**. ב] ריבויא: **זו קריאת שמע**. דכשהכיר ג) שמנין של ציצית קרא את ק"ש: **כיון דנתחייב במצוה זו**. שהגיע היום נתחייב בכל המצות דהוה מצות עשה שהזמן גרמא ביום ור"ש היא גרסי' כיון שנתחייב אדם שהגיע לכלל מצוה דהיינו י"ג שנה נתחייב בכל המצות ד] ולהכי אתא עיקר מילתא: **ור"ש היא**. דפוטר בנשים דאי רבנן הא איכא נשים ה] חייבות בה ופטורות מכמה מצות: **שקולה מצוה זו**. מדכתיב את כל מצות ועוד דציצית בגימטריא ת"ר וח' חוטין וה' קשרים הרי תרי"ג: **ראיה**. ציצית מביאה לידי זכירת מצות: **כתיב הכא** וראיתם אותו וכתיב התם ו] (דברים ו) ואותו תעבוד. מה להלן שכינה אף כאן שכינה: **שבע ביום**. תפילין בראש ובזרוע הרי שתים וארבע ציציות ומזוזה הרי שבע: **הכל בחיזוק**. הכל וכל עומד בחוזק שלא יחטא: **המשולש**. תפילין וציצית ומזוזה: **סביב ליראיו**. העושים מצות ויחלצם מחטא [את הצדיקים]: **מה נשתנה תכלת**. שיחדו הקב"ה למצוה זו: **דומה לים**. שנעשו בו נסים לישראל: **ורקיע לכסא הכבוד**. (א) ז] ותכלת מזכיר יושב על כסא ועוד נאה לישראל שיהא ח] כסאו עליהם שנאמר ותחת רגליו וגו' דהיינו רקיע: **וכתיב ספיר**. ובכסא כתיב ספיר אלמא רקיע ט] כמראהו כסא ותכלת ים וים לרקיע י] ואנן קחזינן: **גדול עונשו של לבן** יא]. למי שאינו מטיל לבן יב] ותכלת: **חותם**. הן עושים לבהמה ולעבד כשקונין אותן לשם סימן עבדות: **זה שאמר לו הבא לי חותם של טיט**. שמצוי הוא ולא הביא עונשו מרובה: **מה ה' אלהיך** וגו'. קרי ביה מאה: **בשבתות וימים טובים**. דלא מלנו י"ח: **טרח וממלא להו**. למאה ברכות: **באספרמקי ומגדי**. אספרמקי בשמים ומגדי מיני מגדים שמשונים ברכה: **כולי האי נמי**. דמשמע נפשך דהיכא עם הארץ כ"ש כולי האי נמי בעלמא עובד כוכבים ואשה אולי ולא בני מצוה נינהו שפיר מברכת אלא בור בר מצוה הוא: **אלא מאי מברך**. להשלים ג' ברכות דר"מ: **היינו אשה**. דאשה נמי שפחה לבעלה כעבד לרבו אשה לא דלענין מצות אשה ועבד שוין דגמרינן לה לה יג] (חגיגה דף ד.): ז"ל

רבינו גרשום

מברך עליהן אלא שחרית סבירא ח) להו דהזמן גרמא: ורבנן. דפליגי עליה דר' שמעון דאמרי לאו הזמן גרמא אשר תכסה בה מאי עבדי ליה לרבויי כסות סומא לא איצטריך דאיכא למימר השתא כסות לילה שאינה ברואה אצל אחרים מיחייבא כסות סומא שישנה ברואה אצל אחרים לא כ"ש: ור' שמעון מאשר מרבי בעלת ה': כיון שנתחייב אדם במצוה זו כשהוא בן י"ג שנה ויום אחד נתחייב בכל המצות לאפוקי נשים שאינן חייבות בכל המצות ור' שמעון היא: זו מצות כלאים שאם היה כלאים בבגדו חייב להסירו: את ה' אלהיך תירא האי תירא עביד לשון ראיה: שבע ביום. שתי תפילין וד' ציציות ומזוזה הינו שבע: חונה מלאך ה' סביב ליראיו המסובין במצות ויחלצם מחטא: שנאמר כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים וכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא לתכי הוי צריכי קראי לאשמעינן מה שאנו יכולין לראות הינו רקיע דומה לכסא הכבוד: מה [ה' אלהיך] שואל מעמך. כלומר מאה שואל: בשבתא וביומי טבי. שאין מתפלל י"ח ברכות (חסר ד'): אספרמקי. מיני בשמים: חייב אדם לברך ג' ברכות משום דהכי אמר חייב שהשאר ברכות מברכין על צורך דבר מעשה ואלו אינן לצורך מעשה והם הם מכלל המאה: כולי האי. נמי אתה מוסיף לברך:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ורקיע לכסא הכבוד ומכיר פי' שהכלם יושב:

ח) נראה דר"ל וס"ל דלילה לאו זמן תפילין ומש"כ צריך לברך עליהן בסתרים.

שיטה מקובצת

א] ומזוזה בפתחיהן: ב] מאשר ריבויא ורבנן האי וראיתם מאי עבדי ליה דלדידהו הוי זמן [ציצי'] בלילה הואיל והוא אמרי נשים חייבות: ג] דכשהכיר נותנין של: ד] המצות. ואגב ריהטא משמע דהוי שחייב בתורה חייב בכל המצות: ה] נשים דחייבות: ו] התם. את ה' אלהיך תירא: ז] ומתוך כך יזכר היושב על הכסא: ח] שיהא דומה: ט] רקיע כמראה כסא דכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא: י] לרקיע. אנן: יא] לבן שהוא מצוי: יב] יותר משל תכלת שאינו מצוי הס"ד: יג] לה לה מאשה: יד] ר"ת לא גרים וכו' ואור"י ראוי למחוק הספר והרע דא"כ דר"ש פטר מבעלת חמש קשיא הלכתא אהלכתא דקי"ל כר"ש דלילה לאו זמן ציצית כדפי' לעיל גבי גזירה משום כסות לילה וקי"ל דבעלת חמש חייבת בסוף הקומץ (תנחו) דמאן דבצריה לגלימא לא עביד כלום שהיא בעלת חמש לכך נראה הגרסא' שפיר ולר"ש מאשר [נפקא] והאי תנא דפ"ב דזבחים פליגי אהני. תוס' אחרות: טו] כר"ש ודוחק לומר תלתא תנאי הוו: טז] דהוי שואל:

גליון הש"ס גמ' וים דומה לרקיע. בסוכה ד': לא ע"ג תוס' ד"ה ירוק כגילא ירושלמי דאיתא מים דומה לעשבים ועשבים לרקיע:

עין משפט נר מצוה

עד א מיי' פ"ג מהל' ציצית הל' ג טוש"ע א"ח סימן י סעיף א:

עה ב מיי' שם הל' יב:

עו ג טוש"ע א"ח סי' כד סעיף ו:

צ"ל דנגרים.

עז ד מיי' פ"ו מהלכות תפילין הלכה יג:

עח ה מיי' פ"ג מהל' ציצית הלכה א סמג עשין כו:

[ע' תוס' ברכות כב. ד"ה הכי גרסינן ותוס' סוטה לב ד"ה ורבי]

עט ו מיי' שם הל' ט:

פ ז מיי' פ"ג מהלכות תפלה הלכה יד סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' מו סעיף ג:

כמו שפירשתי בין כו' ללבן שבה ור"מ דרבנן וראיתם אותו מן הסמוך לו ור"ת וה"א כו' ע"ש

פא ח טוש"ע א"ח סי' רל סעיף א:

פב ט מיי' שם הלכה ו טוש"ע א"ח סימן מו סעיף ד:

מסורת הש"ס

ר"ל נגע של. צ"ק

זבחים יח:

[עמ"ש תוספות לעיל לט. ד"ה לא יפטור]

[זבחים יח: ב.]

ברכות ט:

[וכ"ה בהדי' ברי"ף]

[מדה כא. שבועות כט.]

מסכת ז"ק

תוספתא דברכות פ"ו

[סוטה יז. חולין פט.]

נושא: בגד בעלת ג/ה קרנות

מקנה ◇ סגולה של בריתות קדושים הפסוק וראיתם...

נושא: יחודיון ישואן סיבגון באמנות

מקנה △ סגולה של תכלית של ר' מאיר

נושא: ג' ברכות שחייב אדם לברך כל יום